

private Skole nu har i denne saa lidt som i anden Henseende. Hans Virksomhed bør kun være iagttagende, raadgivende og veiledende. Hans Iagttagelser fremstillere han i sine Indberetninger, og findes Lovens Bud da overtraadt, kan, ikke han, men Amtsskoleinspektoren eller Ministeren straffe ind og optage Sagen til Forhandling og Afgjørelse, eventuelt ved Domstolens Bistand efter de i Loven foreskrevne Regler. Forældrene har han Intet med at gjøre, medmindre de selv søge ham, de ere ved Loven sikrede al mulig Frihed, det tør haabes, at de ville benytte den vel; Kommunerne staa med nogle lovbestemte Forpligtelser, udover hvilke Ingen kan stille Fordringer, og Lærerne ere sikrede den mest individuelle Frihed i deres Undervisningsmethode og, indenfor den af Kommunalbestyrelsen givne Bevilling, i Valg af Midler, saa de kunne Intet have at frygte af en mulig uniformerende Tendens fra Skoleinspektørens Side. Det forekommer os, at Tilsynsmanden ved denne Stilling saameget som muligt er beskyttet imod at komme til at gjøre Fortræd, en Stilling, ved hvilken hans gavnlige Indflydelse bliver langt større, end om han havde Myndighed til selv at gribe ind. Naar det nu dernæst er saa, at den betydelige udvidede Frihed, Loven hjemler Forældre og Kommuner, og den Offerberedvillighed, Staten tilfiger, paa den anden Side, gjør det nødvendigt at opretholde det ved Grundloven hjemlede Statstilsyn, da formaa vi ikke at indse, at dette kunde indføres paa en lempeligere Maade, eller at det vilde være at foretrække at bevare det hidtilværende Tilsyn, som er delt paa saa mangfoldige Hænder, uden at nogen af de mange ere henviste til at tage denne Sag anderledes end som en Bisag ved Siden af deres øvrige Forretninger, medens Inspektøren ved udelukkende at hellige sig dette Diemed kan bidrage til, at det gode saavel som det affrækkende Exempel fra Kommunernes Side gjør Nytte i videre Kredse, og som ved sine offentlige Meddelelser, hvorpaa man i 1873 lagde Bægt, kan hjælpe til at vække og styrke den altfor længe slumrende offentlige Menings Interesse for denne vigtige Samfundsag. I det konstitutionelle Lands Sprogbrug er Staten ikke et fremmed, fjendeligt Begreb, det er Folket, og Statens Tilsynsmand bliver her ikke Enevældens Tjener ligeoverfor Frihed og Folkelighed, men saavel Rigsdagens som den ansvarlige Ministers Die paa dette Forhold.

Til Afsnit VI.

(Lovforslagets §§ 36—39; vort Forslag §§ 60—62).

Følge den i Tillæg til Udvalgets Betænkning meddelte Skrivelse fra Ministeren, anslåas Statens

Bidrag til Alderstillaag, Pensioner, Tilsyn, Apparater m. m. efter Lovforslagets § 37 til 747,500 Kr., og da Staten efter den gjældende Lovgivning udreder 265,000 Kr., bliver dette altsaa en Merudgift af 482,500 Kr. Samtidig bør det i de senere Aar paa Finansloven bevilgede Lønningstillæg til Beløb 300,000 Kr. selvfølgelig bortfalde, saa at Merudgiften med de sidste Aar som Maalestof vil blive 182,500 Kr. Derhos tilfiges der til Lovens Gjennemførelse i denne Paragrafs 3die og 4de Stykke dels Tilskud i de første 10 Aar, dels Laan imod længere Tids Afbetaling. Med Hensyn til disse Tilfagn, hvis finansielle Betydning vil være at overveie og afgjøre ved de aarlige Finanslove, have vi stillet et Par Ændringer. Da Lovforslaget, Afsnit II, paalegger en tvungen Oprettelse af Forskoler, for at gjøre Skolernes Udbredning til Regel, er det overensstemmende hermed, at Ministeren i § 37 tænker sig ved det tilfagte Tilskud væsentlig at komme „Oprettelse og Opretholdelse af Forskoler“ til Hjælp. Vore Forslag gaa imidlertid ud paa at gjøre disse Forskole Oprettelse til en frivillig Sag for Kommunerne, naar kun Bestemmelsen i vor § 14 overholdes. Bestemmelserne om disse Skoler blive saaledes nærmest en Indrømmelse til Kommunen istedetfor en Laang. Derfor have vi foreslaaet den Ændring, at Tilskudet fortrinnsvis bør sigte paa at opmuntre Kommunerne til at gjøre mere end deres Pligt (§ 27), og i Forbindelse dermed foreslaaet, at dette Tilskud ikke betinges af Skoleraadens Indstilling eller bindes til at ydes til Skolefondene, men at Lovgivningsmagten kan yde det ogsaa direkte til Kommunerne og overhovedet „naar Forholdene opfordre dertil“. Derimod finde vi det rimeligt, at det tilfagte Laan til nye Skolebygningers Opsørelse ogsaa gjælder Forskoler, dog at der af disse Laan overhovedet betinges en Rente af 4 pCt. aarlig. De tvende Tilføininger til denne Paragraf om Bevilling til Apparater (sfr. Lovforslagets § 39) og til hygieiniske Udsørgelser, behøve neppe nærmere Forklaring, ligesaa lidt som de enkelte Forslag vi til Slutning have stillet under Benævnelsen: almindelige Bestemmelser.

Da de i Foranstaaende nævnte Ændringsforslag paa Grund af deres indbyrdes Sammenheng bør afstemmes samlede, have vi indført dem i Lovforslaget og stille saaledes kun et Hovedændringsforslag, indeholdende Lovforslaget i den Skikkelse, det vilde faae med vore Ændringer. Vi finde det imidlertid nødvendigt i det Enkelte at gjøre Rede for, hvorledes vi ved Benyttelsen af Lovforslagets Form og Anvendelsen af den Del af dets Indhold, hvortil vi have kunnet slutte os, ere komne til at give Lovforslaget den af os foreslaaede Affattelse. Vi aftrykke derfor i denne Betænkning vore specielle Ændringer, der ere saalydende: